

Tek Sayfalık ARA'lar



TOPLUM AFET BİLİNCİNİN ARTMASINA YÖNELİK BİLİMSEL YAKLAŞIMLAR (1)

Bu yazı dizisinde, toplumun afet bilincinin artırılması amacıyla yapılan akademik çalışmalar taranarak, bilimsel modellerin göz önünde bulundurulması gereken politika çerçeveleri ve ilkeler ortaya koyulmaktadır.

Kavramsal Çerçeve

1975'ten bu yana bildirilen afet olaylarının sayısı üç kattan daha fazla artış göstermiştir (EM-DAT, 2015). Sadece 2018 yılında, dünya genelinde kaydedilen 287 ölümcül doğal kaynaklı afet gerçekleşmiş ve 10.733 kişi yaşamını yitirmiş ve 60 milyondan fazla insan direkt etkilenmiştir (EM-DAT, 2018). Hükümetlerin binalar veya altyapı için yapısal zararları azaltma konusundaki yatırımları, erken uyarı sistemlerinin uygulanması, planlı tahliye yolları ve geçici barınma alanlarının belirlenmesi, can kayıplarını önlemede etkilidir (Andrews ve diğ., 2015).

Bununla birlikte, yalnızca ulusal düzeyde afet riskini azaltma önlemleri, toplumları bir afetin yıkıcı etkilerinden korumak için yeterli değildir. Aslında, afet ve acil durumlarda uzmanlar, bireylerin bir afet ve acil durumdan sonra en az üç gün boyunca kendi kendilerine yeterli olmaları gereken "İlk 72 Saat Kuralı"nı önerir (Russell, ve diğ., 1995). Bunun nedeni, yerel yönetim ve afet yardım kuruluşlarının kaynaklarını, etkilenen bir alana seferber edilmesinin zaman almasıdır. Bu nedenle, yiyecek ve su temini, evde afet çantası veya ilk yardım çantasının bulundurulması ve de aile afet planına sahip olma gibi bireysel hazırlık önlemleri, afet anında doğru tepkilerin verilmesini sağlayabilmektedir.

Özellikle düşük ve orta gelirli ülkelerde, afet meydana gelmeden önce hane halkı tarafından alınan ihtiyati önlemler, can ve mal kaybı ile yaralanma riskini azaltacaktır. Daha önce afet deneyimi yaşamayan kişilerin afete karşı tedbirler alma konusunda nasıl motive edilebilecekleri, risk analizi ve risk iletişimi uzmanları tarafından ortaya atılan temel bir sorun olmuştur (Harvatt ve diğ., 2011).

Toplumun afet bilincini, diğer bir deyişle afete karşı direncini arttırmak için hazırlık önlemlerinin alınmasını etkileyen temel faktörlerin anlaşılması çok önemlidir. Bu genel olarak sosyo-demografik özellikler (çocukların ve özel ihtiyaç sahibi kişilerin varlığı, orta/yüksek gelir seviyesi vb.) yapısal / coğrafi değişkenler ve psikososyal özellikler tarafından şekillenmektedir.

Afete dirençli yapılara sahip olma, afet sigortası satın alma veya yapısal güçlendirme gibi bazı hazırlık önlemleri için finansal yatırım yapılması gerektirdiğinden, yüksek gelir düzeyine sahip bireylerin afete karşı hazırlık seviyelerinin daha yüksek olması beklenebilir. Ayrıca ev sahiplerinin kiracılardan daha hazırlıklı olduğunu belirten bulgular vardır (Burby ve diğ., 2003, Siegel ve diğ., 2003, Spittal ve diğ., 2008). Evlerini inşa etmek ve eşyalarını güvenli hale getirmek için daha fazla zaman ve para harcayan ev sahipleri, mülk ve ikamet yeri ile daha güçlü bağlara sahipken, kiralayanlar daha hareketli ve uzun vadeli hazırlıklara daha az odaklanmışlardır (Harvatt ve diğ., 2011). Sosyoekonomik kısıtlamalar bu nedenle hazırlıklı olma kapasitesini doğrudan etkilemektedir.

Yapısal / coğrafi değişkenler, afet hazırlık kapasitesinin çok önemli belirleyicilerindedir. Aynı bölgede daha uzun süre kalma, mahalle, çevre ve afet riskleri hakkında yerel bilgileri arttırmaktadır. Bu da tehlike, afet farkındalığını arttırmakta ve hazırlık faaliyetlerinin yürütülmesini desteklemektedir (Tanaka, 2005). Benzer şekilde, tehlike bölgesinde ya da yakınında yaşamak, tehlikenin yaratacağı riskler hakkında daha fazla bilgi yayılımı anlamına gelir ve sonuç olarak hazırlık faaliyetlerine katkı sağlamaktadır (Baker, 2011, Lindell ve diğ., 2008).

Afet hazırlık kapasitesinin tehlike bilinci, risk algısı, öz yeterlilik, psikososyal faktörlerle de ilişkili olduğu bilinmektedir. Hazırlık eylemlerinin gerçekleşmesi için, önce insanların tehlikelerin farkında olmaları ve dolayısıyla bunları yaşadığı çevre içindeki kritik veya göze çarpan konular olarak algılamaları gerekmektedir.